

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS
Miljøvern avdelingen

**NORDRE FOLLO RENSEANLEGG IKS –
RAPPORT SYSTEMREVISJON 2012**

Bedriftsnr.
974633884

Anleggsnr.
0214.0016.01

Kontrollnr.
2012.003.R.FMOA

Saksnr.
2012/17563

Rapportdato:
16/11-2012

Opplysninger om virksomheten

Navn	Nordre Follo renseanlegg IKS
Organisasjonsnr.	971521570
Bedriftsnr.	974633884
Kommunenummer	0214
Besøksadresse	Høyungsletta 19, 1407 Vinterbro
Postadresse	Høyungsletta 19, 1407 Vinterbro
Telefonnr.	64 97 44 50
E-post	post@nfra.no
NACE-kode	37.000

Opplysninger om revisjonen

Revisjonsdato	Formøte: 10. oktober 2012 Intervjudag: 18. oktober 2012 Sluttmøte: 25. oktober 2012
Virksomhetens representanter	Se vedlagte oversikt
Fylkesmannens kontrollører	Carina Rossebø Isdahl (revisjonsleder) Marte Strand Kvalø (revisor) Simon Haraldsen (revisor)
Bakgrunn for kontrollen	Frekvensbasert revisjon
Tema for kontrollen	Internkontroll og oppfølging av utslippstillatelsen - Rutiner for internkontroll - Klima- og miljørisikovurderinger - Beredskap - Avviksbehandling - Påslippsrutiner - Slamhåndtering - Lukt - Avfall og substitusjon - Utslippskontroll - Energistyringssystem

Sammendrag av resultat

Fylkesmannen avdekket 3 avvik under kontrollen. Disse er:

1. Virksomhetens internkontroll har store mangler knyttet til miljørisikovurdering, beredskap og rutiner.
2. Virksomheten har ikke tilstrekkelig kontroll med overløp fra Haugbro pumpestasjon.
3. Virksomheten har ikke utarbeidet tilstrekkelige planer i forhold til lukt.

Det ble videre gitt 1 anmerkning. Dette er:

1. Samarbeidet med eierkommunene mht påslipp bør forbedres.

Avvikene og anmerkningene er beskrevet på sidene 3-9. (For definisjon på avvik og anmerkning, se side 2). Andre forbedringspunkter og spesielt positive funn er beskrevet på side 10.

Bakgrunn

På generelt grunnlag fører Fylkesmannen tilsyn for å forebygge og avdekke forurensning av ytre miljø. Som et ledd i dette arbeidet inngår revisjon av virksomheters arbeid med avløpsanlegg som går inn under kapittel 14 i forurensningsforskriften.

Revisjonsrapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble konstatert under revisjonen. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Defineres som mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Dette innebærer for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, forskrifter hjemlet i forurensningsloven eller krav og vilkår i utslippstillatelser eller dispensasjoner.

Anmerkning: Defineres som et forhold tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, og som ikke omfattes av definisjonen for avvik. Dette kan f.eks. være mangler eller svake punkter ved virksomhetens utstyr, styresystemer eller arbeidsmåte.

Dokumentunderlag og regelverk

- *Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Nordre Follo renseanlegg*, datert 27. april 2011.
- *Lov om forurensninger og om avfall (forurensningsloven)*, av 13. mars 1981, med senere endringer.
- *Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)*, av 1. juni 2004, med senere endringer.
- *Forskrift om systematisk, helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)*, av 6. desember 1996, med senere endringer.
- *Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall*, av 1. juni 2004

Resultat fra kontrollen

Det ble gitt 3 avvik under kontrollen.

Avvik 1: Virksomhetens internkontroll har store mangler knyttet til miljørisikovurdering, beredskap og rutiner.

Avvik fra:

- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 6 – kartlegge farer og problemer, vurdere risiko
- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 7 – iverksette rutiner
- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 8 – foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen
- Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Nordre Follo renseanlegg, datert 27. april 2011
- Avfallsforskriften kap. 11

Avviket omfatter:

- a) Det er ikke utarbeidet tilstrekkelige risikovurderinger i forhold til ytre miljø for Nordre Follo renseanlegg.
- b) Det er ikke utarbeidet en skriftlig beredskapsplan for Nordre Follo renseanlegg.
- c) Det er ikke utarbeidet en skriftlig rutine for håndtering av farlig avfall.
- d) Virksomhetens rutiner for drift/arbeidsinstrukser er ikke en integrert del av internkontrollsystemet.
- e) Virksomheten foretar ikke en systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt.

Kommentarer:

Internkontrollforskriften fastsetter at virksomheten skal ha et internkontrollsystem. Forskriftens § 5 stiller krav til innhold og dokumentasjon for internkontroll.

- a) Det er ikke utarbeidet tilstrekkelige risikovurderinger i forhold til ytre miljø for Nordre Follo renseanlegg.

I henhold til internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 6, skal virksomheten kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Dette skal dokumenteres skriftlig. Dette er også et krav i utslippstillatelse for Nordre Follo renseanlegg IKS, datert 27.04.2011. I utslippstillatelsen er det fastsatt at en miljørisikovurdering skulle gjennomføres innen 01.01.2012 og at en handlingsplan som viser planlagt gjennomføring av risikoreduserende tiltak over tid skulle

utarbeides innen 01.03.2012. Det er i ettertid gitt en utsatt frist for å utarbeide miljørisikovurdering til 01.03.2012.

Under revisjonen kom det frem at det er utarbeidet en risikovurdering for Haugbro pumpe-stasjon, se under avvik 2. Det er ikke utarbeidet noe skriftlig risikovurdering i forhold til ytre miljø for renseanlegget annet enn risikovurderingen for drift av Haugbro pumpe-stasjon.

Det må utarbeides risikovurderinger som omhandler ytre miljø for virksomheten. Risikovurderingene skal baseres på annen grunnlagsdokumentasjon, som for eksempel avviksregistreringer, driftsjournal, risikovurderinger og beredskapsplaner for avløpssystemet til eierkommunene, påslippsvurderinger, resipientvurderinger, klima- og flomprognoser etc.

En slik risikovurdering må også omhandle sårbare elementer i renseprosessen. Under revisjonen kom det frem at noe av årsaken til at nitrogenrensekra- vet ikke ble overholdt i 2011 var at det var lang leveringstid på en del som ble ødelagt i nitrogenrensetrinnet. Virksomheten kunne kanskje vært bedre forberedt på en slik situasjon dersom slike hendelser hadde blitt gjennomgått i forkant i en risikovurdering.

b) Det er ikke utarbeidet en skriftlig beredskapsplan for Nordre Follo renseanlegg.

I henhold til internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 6, skal virksomheten kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Dette skal dokumenteres skriftlig. Utslippstillatelse for Nordre Follo renseanlegg IKS, datert 27.04.2011, krever også at det skal foreligge en beredskapsplan som skal dokumentere beredskapen mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisiko som virksomheten til en hver tid representerer.

Under revisjonen kom det frem at det ikke er utarbeidet en beredskapsplan for renseanlegget. En beredskapsplan må utarbeides basert på risikovurderinger for virksomheten.

c) Det er ikke utarbeidet en skriftlig rutine for håndtering av farlig avfall.

I henhold til internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 7, skal virksomheten iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Dette skal dokumenteres skriftlig. Utslippstillatelse for Nordre Follo renseanlegg IKS, datert 27.04.2011, spesifiserer at virksomheten plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven og avfallsforskriften.

Virksomheten har ikke utarbeidet en rutine for håndtering av farlig avfall. Virksomheten har levert og deklartert noe farlig avfall slik det skal. Under revisjonen kom det derimot frem at det var stor usikkerhet om hva som skal defineres som farlig avfall, og hva som er riktig håndtering av dette. For å sikre at alt farlig avfall som oppstår ved virksomheten håndteres riktig, bør det utarbeides en skriftlig rutine for dette som formidles til alle ansatte.

- d) Virksomhetens rutiner for drift/arbeidsinstrukser er ikke en integrert del av internkontrollsystemet.

I henhold til internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 8, skal virksomheten foreta en systematisk gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt. Kravet til systematikk innebærer at der det finnes rutiner og prosedyrer for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, skal virksomheten videreutvikle og skape en helhet i de rutiner og prosedyrer som finnes. I dette ligger også at de skriftlige arbeidsrutiner, instruksjoner og lignende som alt finnes må systematiseres og inngå i internkontrollen.

Det er utarbeidet gode instruksjoner og arbeidsrutiner for Nordre Follo renseanlegg, men disse er ikke tatt inn som en integrert del av internkontrollsystemet.

- e) Virksomheten foretar ikke en systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt.

I henhold til internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 8, skal virksomheten foreta en systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt. Dette må dokumenteres skriftlig. Virksomheten har utarbeidet et internkontrollsystem. Under revisjonen ble det oppgitt at det skal finnes en rutine for gjennomgang av internkontrollsystemet, men at denne ikke blir fulgt opp i praksis. Rutinen ble ikke fremvist under revisjonen, og det var usikkert om rutinen fastslo hvor ofte internkontrollsystemet skulle gjennomgås. I praksis foretas endringer sporadisk på enkeltdeler av systemet når det oppdages et behov.

Fylkesmannen ønsker å presisere at det er viktig at virksomheten prioriterer å sette av tid og ressurser til å etablere og opprettholde et velfungerende internkontrollsystem.

Oppfølging:

- a) Det må utarbeides miljørisikovurderinger for virksomheten, med tilhørende handlingsplan for forebyggende tiltak som viser tiltaksprioritering, beslutninger om tiltak og planlagt gjennomføring av tiltak i tid.
- b) Det må utarbeides en skriftlig beredskapsplan for Nordre Follo renseanlegg.
- c) Det må utarbeides en skriftlig rutine for håndtering av farlig avfall.
- d) Virksomhetens rutiner for drift/arbeidsinstrukser skal integreres som en del av internkontrollsystemet.
- e) Virksomheten må dokumentere skriftlig hvordan de har tenkt å sikre at det blir foretatt en systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen.

Avviket kan lukkes når Fylkesmannen har mottatt skriftlig dokumentasjon på at punktene ovenfor er fulgt opp.

Avvik 2: Virksomheten har ikke tilstrekkelig kontroll med overløp fra Haugbro pumpestasjon.

Avvik fra:

- Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Nordre Follo renseanlegg, datert 27. april 2011, punkt 5 – oversikt over totalutslippet
- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 6 – kartlegge farer og problemer, vurdere risiko
- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 7 – iverksette rutiner

Avviket omfatter:

- a) Det er ikke installert mengdemåler på overløpet fra pumpestasjonen.
- b) Overløp fra pumpestasjonen inngår ikke i totalutslippsregnskapet for renseanlegget.
- c) Risikovurderingen er mangelfull.
- d) Det er ikke etablert beredskapsplan for pumpestasjonen.

Kommentarer:

- a) og b) Mengdemåler på overløp og beregning av totalutslippsregnskap:

I utslippstillatelsens punkt 5 er det krav om at selskapet skal føre oversikt over alle sine punktutslipp. Videre er det spesifikt krav til at vannmengde fra overløp ved pumpestasjon Haugbro skal måles. Det er ikke installert mengdemåler ved pumpestasjonen. Overløp fra Haugbro pumpestasjon inngår ikke i totalutslippsregnskapet.

- c) Mangelfull risikovurdering:

Det er utført en Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) for pumpestasjonen. Denne tar for seg aktuelle hendelser av teknisk art som kan medføre problemer for pumpestasjonen, for eksempel strømbrudd. Det er derimot ikke utført noen vurdering med hensyn til hvilke konsekvenser et utslipp kan få for resipienten. Overløp fra Haugbro føres til Dalsbekken som har utløp til Gjersjøen. Gjersjøen er drikkevannskilde for Oppegård og Ås kommuner og er dermed en sårbar resipient. Basert på en gjennomført resipientvurdering må det videre utarbeides en plan for hvilke tiltak som er nødvendige for å sikre vannkvaliteten i resipienten. Det må vurderes hvorvidt videre drift er forsvarlig, og hvilke tiltak som eventuelt må gjennomføres.

Effekten av klimaendringer må inngå i en risikovurdering for pumpestasjonen, som hvorvidt økt ekstremnedbør vil kunne medføre større risiko for overløpsutslipp fra pumpestasjonen i fremtiden.

d) Ikke etablert beredskapsplan:

Det foreligger ikke beredskapsplan eller varslingslister ved overløp fra Haugbro pumpestasjon. Da overløpet går til en sårbar resipient med viktige brukerinteresser som kan påvirkes av utslippet, anser Fylkesmannen beredskapsplan som et viktig tiltak som må etableres. Det vises for øvrig til avvik 1, punkt b vedrørende beredskapsplan for renseanlegget generelt.

Oppfølging:

- a) Nordre Follo renseanlegg må installere mengdemåler på overløpet fra Haugbro pumpestasjon.
- b) Overløp fra Haugbro pumpestasjon skal inngå i totalutslippsregnskapet for renseanlegget ved årsrapporteringer til Fylkesmannen.
- c) Det skal utarbeides en miljørisikovurdering for pumpestasjonen, der resipientvurderinger og vurdering av effekter av klimaendringer inngår. Risikovurderingen skal følges opp med en handlingsplan for risikoreduserende tiltak.
- d) Haugbro pumpestasjon med overløp skal inngå i en beredskapsplan.

Avviket kan lukkes når Fylkesmannen har mottatt skriftlig dokumentasjon på at punktene ovenfor er fulgt opp.

Avvik 3: Virksomheten har ikke utarbeidet tilstrekkelige planer i forhold til lukt.

Avvik fra:

- Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Nordre Follo renseanlegg, datert 27. april 2011, punkt 7 om utslipp til luft.
- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 6 – kartlegge farer og problemer, vurdere risiko

Avviket omfatter:

- a) Virksomheten har ikke dokumentert at de overholder utslippstillatelsens krav til lukt ved nærmeste bebyggelse.
- b) Virksomheten har ikke utarbeidet en plan for hvordan luktsituasjonen skal overvåkes.
- c) Det foreligger ingen dokumentert handlingsplan for hvordan luktproblemet skal følges opp helhetlig.

Kommentarer:

Fylkesmannen anser luktproblemene som en viktig utfordring hos Nordre Follo renseanlegg og har tidligere mottatt klager fra naboer i området. Utslippstillatelsen har i punkt 7 derfor en luktkravgrense på $5 \text{ OU}_E/\text{m}^3$. Nordre Follo renseanlegg kan ikke dokumentere at dette kravet overholdes ved nærmeste bebyggelse.

Det er derimot utført målinger av lukt og beregnet luktinnhold til omgivelsene i 2011 som viser at Nordre Follo renseanlegg på daværende tidspunkt ikke overholdt kravet til lukt. I etterkant av luktmålingene er det utført tiltak for å redusere luktproblemet. Fylkesmannen ble under revisjonen muntlig orientert om at det er installert luktfilter ved pumpestasjon fra Ås og at UTB anlegget er nedlagt. Det mangler derimot en handlingsplan som skriftlig dokumenterer hvilke tiltak som er utført og eventuelle tiltak som planlegges.

I følge utslippstillatelsens punkt 7.2 skal det utarbeides en plan for hvordan luktsituasjonen skal overvåkes. En slik plan er ikke utarbeidet.

Oppfølging:

- a) Nordre Follo renseanlegg må dokumentere at utslippstillatelsens krav til lukt overholdes ved nærmeste bebyggelse.
- b) Nordre Follo renseanlegg må utarbeide en plan for hvordan luktsituasjonen skal overvåkes.
- c) Nordre Follo renseanlegg må utarbeide en handlingsplan for hvordan luktproblemet skal følges opp helhetlig.

Avviket kan lukkes når Fylkesmannen har mottatt skriftlig dokumentasjon på at punktene ovenfor er fulgt opp.

Anmerkninger

Det ble gitt 1 anmerking under kontrollen.

Samarbeidet med eierkommunene mht påslipp bør forbedres.

Kommentarer:

Under revisjonen kom det frem at Nordre Follo renseanlegg har store utfordringer med hensyn til påslipp fra virksomheter til de kommunale avløpssystemene. Nordre Follo renseanlegg har ikke en total oversikt over virksomheter med påslipp som kommer til renseanlegget, selv om de mener de har kjennskap til hvilke virksomheter som skaper størst utfordringer. Det er heller ikke etablert et samarbeid med eierkommunene med varslingsrutiner ved påslippshendelser. Nordre Follo renseanlegg skal flere ganger ha forsøkt å ta opp problemet både med eierkommunene og virksomheter med problempåslipp, uten at dette har ført til noen løsning. I det siste er det etablert et samarbeid mellom eierkommunene for å håndtere påslipp, og Nordre Follo renseanlegg har deltatt på et innledende møte i forhold til dette.

Det er svært viktig at det etableres et samarbeid mellom eierkommunene og Nordre Follo renseanlegg mht påslipp, som leder til at det blir kontroll på påslippssituasjonen. Kommunene skal i følge sine utslippstillatelser gjennomføre kartlegginger av virksomheter med påslipp til avløpssystemet. Nordre Follo renseanlegg skal motta rapporter fra disse kartleggingene. Det er svært viktig at renseanlegget involveres i utforming av påslippsavtaler og eventuelle rensekrav før påslipp. Det må etableres en varslingsrutine mellom virksomheter med påslipp, eierkommunene og renseanlegget ved påslippshendelser.

Andre forhold

Forbedringspunkt:

Under revisjonen kom det frem at det er god dialog mellom drift og daglig leder, slik at saker enkelt kan tas opp på et uformelt nivå. Det gjennomføres derimot ikke formaliserte møter mellom ledelse og drift. Fylkesmannen mener det kan være hensiktsmessig om det gjennomføres møter mellom ledelse og drift med jevne mellomrom, der mer overordnede og langsiktige temaer kan tas opp.

Positive funn:

Nedenfor er det listet opp elementer som Fylkesmannen ønsker å trekke frem som spesielt positive:

- Virksomheten har god rutine for å føre og følge opp avvik.
- Virksomheten gjennomfører faste mandagsmøter mellom formann for renseanlegget og driftsoperatørene. Agenda for mandagsmøtene er å gå gjennom forrige ukes hendelser, eventuelle hendelser i løpet av vaktperioden i helgen og planlegging av neste ukes aktivitet. I tillegg deles det ut oppdaterte driftsinstrukser til alle driftsoperatørene for neste uke. Disse møtene fungerer svært godt og er viktige for den daglige driften av renseanlegget.
- Driftsoperatørene ved virksomheten har rullerende vaktordninger, slik at alle driftsoperatørene kjenner alle delene av renseanlegget. Dette gjør at driften blir mindre sårbar ved for eksempel sykdom.
- Det er utarbeidet detaljerte sjekklister for driftsoperatørene.